

KALKINMA İÇİN İLERİ TEKNOLOJİ ÜRETİMİ

Alpaslan Güzelliş
Elektrik Mühendisi

Türkiye, dünyanın 17. büyük ekonomisi olmasına karşın ileri teknoloji üretiminde son sıralarda yer almaktadır. Özellikle son yılların yükselen ekonomik değeri olan bilişim ve iletişim teknolojileri konusunda da yeterli aşamayı gösterememiştir. Dünya Ekonomik Forumu (DEF), Bilişim ve İletişim Teknolojileri (ICT) 2010-2011 raporunda, 138 ülke arasında 71. sıradadır.

İleri teknoloji geliştirip, üretemeyen bir ülkenin kalkınmış ülkeler arasına girebilmesinin olanağı yoktur. Gelişmekte olan veya az gelişmişler arasındaki konumunu sürdürmesi kaçınılmazdır. Kişi başına düşen milli gelirin düşüklüğü ve refahın arttırılamamasının temel nedenlerinden bir de ileri teknolojiden yoksun olmak, bu alanda gelişmeyi sağlayamamaktır. Sadece tarım, turizm, hammadde veya geri teknoloji üretimi ile bunun dünya geneline pazarlanması, ithalat ve ihracat arasındaki farkın ülke aleyhine gittikçe büyümesine yol açar. Örnek verecek olursak; 1,8 ton domates ihracı 1 adet iPad ithalatına, 27 TIR dolusu mermer bloğu ihracatı ise sadece 1 adet tomografi cihazı ithalatına bedeldir.

Türkiye, Elektronik ve Elektrik Sektörü ileri teknoloji üretiminde de dünyanın gelişemeyen, gelişmekte olan ülkeleri arasında yer almaktadır. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü tarafından 2012-2016 yılları arasında kapsayan bir plan hazırlanmıştır. 'Türkiye Elektronik ve Elektrik Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı' adlı bu planda, ülkenin ilgili sektörlerdeki durumu değerlendirilerek geleceğe dönük bir eylemler dizisi oluşturulması hedeflenmiştir.

Planın yönetici notunda Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından hazırlanmış olan 2007-2013 yılları arasında ait 9. Kalkınma Planı'ndan alıntılar da yapılmıştır. Bunlardan biri olan "İstikrar içinde büyüyen, gelirini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" hedefi için "ülkemiz için gerekli olan adımlar kararlılıkla atılmaktadır" denilmektedir.

DPT tarafından 1963 yılından bu yana en sonuncusu 2007 yılında olmak üzere 9 adet 'Kalkınma Planı' hazırlanmış, bu planlarla Türkiye'ye bir yön verilmeye çalışılmıştır. Geçmiş yıllarda, sektörler göre çeşitli derneklerin yanı sıra Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği de (TMMOB) planların hazırlık süreçlerine davet edilmişti. Elektrik Mühendisleri Odası'ndan (EMO) TMMOB adına temsilciler de, elektronik ve elektrik sektörü ile ilgili plan hazırlıklarında etkin olarak yer almaya çalışmıştı.

İthalat ve İhracat Dengesizliği

Bakanlığın hazırladığı son strateji ve eylem planında yayınlanmış olan tablo ve grafiklerden Türkiye'de elektronik ve elektrik sektörünün günümüzde içinde bulunduğu

durumunu tüm açılardan görmek mümkün olmuştur. Ülkelerin 2010 yılına ait 'Ofis ve Telekom Ekipmanları İhracat ve İthalat Miktarları' tablosunda Çin'in yıllık ihracatı 449 milyar dolar, ithalatı ise 278 milyar dolardır. Singapur'un ihracatı 127, ithalatı 88 milyar dolardır. Türkiye'de ise ihracat 2 milyar dolar, ithalat 8,4 milyar dolar gerçekleşmiştir. İhracat ithalat arasında 6,4 milyar dolarlık eksi bir fark vardır. 'Elektronik Veri İşleme (EDP) ve Ofis Ekipmanları İhracat ve İthalat Miktarları' tablosunda ise Türkiye'nin ihracatı 0,14, ithalat 3,2 milyar dolardır. Fark ise eksi 3,06 milyar dolardır. 'Entegre Devre ve Elektronik Parça İhracat ve İthalat Miktarları' tablosunda ihracat 0,042, ithalat 0,768 milyar dolar. Fark eksi 0,726 milyar dolar olmuştur. 'Telekomünikasyon Ekipmanları İhracat ve İthalat Miktarları' tablosunda, ihracat 1,9, ithalat 4,4, fark eksi 2,5 milyar dolardır. Türkiye'nin elektronik sektöründeki toplam ithalatı 14,51 milyar dolar, ithalatı ise 5,58 milyar dolardır. İthalat ihracat arasındaki fark da 8,93 milyar dolar olarak gerçekleştirilmiştir. Beyaz eşyada artı 2 milyar dolarlık bir fark vardır. Benzer durum 'Elektrikli Makine ve Cihazlar Dış Ticareti'nde de bulunmaktadır ve yine 2 milyar dolarlık artı olarak gerçekleşmiştir.

Planda yayınlanan veriler ışığında Türkiye'nin elektronik ve elektrik sektöründe, ihracatını arttıracak yeterli üretim altyapısını 2010 yılı sonunda da sağlayamadığı görülmektedir. Gereksinimlerinin birçoğunu ithalat ederek karşılamaktadır. Bunun nedenlerini de yine planın hedeflerinden anlamak çok kolaydır.

İleri teknoloji üretiminde en son sıralarda yer alan Türkiye’de iyi niyetler çerçevesinde kalkınma planları yapıldığını düşünsek de, dış sermaye odaklarının ve küresel güçlerin müdahalesinden kurtulmadıkça başarıya ulaşmak mümkün değildir.

Planlar Neden Hayata Geçmiyor?

Türkiye’de teknolojinin birçok alanında olduğu gibi elektronik ve elektrik sektörlerinde de araştırma ve geliştirme yönünden yetersizlikler devam etmektedir. Olsa da çok cılız ve güncel gelişmelere ayak uydurmaktan uzaktır. Sektör teşviklerden yeterli payı alamamaktadır. Gerek yerli üretimin çeşitliliğinin sağlanması, gerekse ihracatın artırılması için koruyucu bir sistem yoktur. Üniversite ve sanayi işbirliği konusunda gerekli adımlar yeterince atılmamıştır. Bunun temel ayaklarından biri olan üniversiteler özerk değildir. Bilimsel çalışmalar-

da ise özgür olunamamaktadır. YÖK, bunun önündeki en önemli engellerden biridir. Devlet bünyesinde yerli teknoloji üretim politikaları üretecek, bunları yaşama geçirecek üst yapılar etkisiz ve yetersizdir. Ayrıca, Türkiye’de elektronik ve elektronik sektör planlarının hazırlanmasında, bu alanlarda çalışan mühendislerin örgütü TMMOB’un özelinde EMO’nun artık dâhil edilmiyor olması da talihsiz bir gelişmedir.

Ar-Ge, üretim, ithalat ve inovasyon girişimlerinin bir diğer engeli de ilgili kurumlardaki yoğun bürokrasidir.

Küresel sermaye gruplarının baskısı, haksız rekabeti ve izledikleri ekonomik politikalar Türkiye gibi ülkeler için gelişme yolunda çıkmazlar oluşturmaktadır. Bir zamanların NETAŞ, TELETAS gibi elektronik sektörünün önde gelen kuruluşlarının yitip gitmesi bunun acı örneklerinden biridir.

Her ne kadar sektörler için eylem planlarının iyi niyetler çerçevesinde yapıldığını düşünsek de, dış sermaye odaklarının ve küresel güçlerin müdahalesinden kurtulmadıkça başarıya ulaşmak mümkün değildir. Yıllardır benzer planlar hazırlanmış ne yazık ki yaşama geçirilemeyip istenilen aşama sağlanamamıştır.

(Strateji ve Eylem Planı’na www.sanayi.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz.) ■

